

 БЪЛГАРСКИ ИНСТИТУТ ЗА СТАНДАРТИЗАЦИЯ	ПРОЕКТ НА БЪЛГАРСКИ СТАНДАРТ	прБДС 515
	ОБУВКИ Изисквания	
<p>ICS 61.060 Заменя БДС 515:1988; БДС 515:1988/Изменение 2:1989 и БДС 515:1988/Изменение 3:1990</p> <p>Footwear - Requirements</p> <p><u>ПРЕДУПРЕЖДЕНИЕ:</u> Този документ е проект на БДС 515:2018 на етап „Обществено допитване“ за получаване на становища по неговото съдържание. Документът не трябва да се разглежда като български стандарт.</p> <p>Този проект е актуален до 11.11.2018 г.</p> <p>Когато този документ се одобри, неговото съдържание може да бъде различно от това на проекта.</p> <p style="text-align: right;"><i>Стр. 1, вс. стр. 18</i></p>		

СЪДЪРЖАНИЕ

Предговор	3
Въведение	4
1 Обект и област на приложение	5
2 Нормативни позовавания	5
3 Термини и определения	7
4 Класификация	7
5 Изисквания	9
5.1 Безвредност	9
5.2 Общи изисквания	10
5.3 Изисквания към съставните части	10
5.4 Изисквания към готовата обувка	13
6 Правила за приемане и вземане на проби	16
7 Опаковка и маркировка	16
8 Съхранение и транспорт	16
9 Гаранционни условия	17
Библиография	18

ПРЕДГОВОР

Този български стандарт е разработен с участието на БИС/ТК 11 „Кожии, кожени и обувни изделия“.

Този стандарт заменя и отменя БДС 515:1988, БДС 515:1988/Изменение 2:1989 и БДС 515:1988/Изменение 3:1990, които са претърпели основна техническа преработка.

ПРОЕКТ

ВЪВЕДЕНИЕ

Този документ е разработен с цел да осигури обувната индустрия с ръководство, въз основа на което производителите и търговците да могат да преговарят. Стандартът определя основните изисквания към обувките, съобразени с европейските и международни спецификации, с цел улесняване търговията с обувки. С произведени в съответствие с този стандарт обувки се предоставя на ползвателя продукт с добри експлоатационни характеристики, който покрива съществените изисквания за безопасност на суровините и материалите, от които се произвежда по отношение на съдържащите се в тях най-често срещани рискови химични вещества, и с минимален риск от подхлъзване съобразно предназначението.

Удобството на обувките в голяма степен зависи от вътрешната форма на обувките. По тази причина в стандарта е направено позоваване на българския стандарт за калъпи, разработен въз основа на размерни характеристики на българските стъпала. Обувките са обект на международна търговия и са в близък контакт с човешкото стъпало и крак, поради което в стандарта са включени и изисквания за безопасност към този продукт. Методите за изпитване са изцяло променени спрямо тези в предходното издание на стандарта (БДС 515:1988). Това поражда необходимостта от нови изисквания към характеристиките. В стандарта са включени и много нови изисквания свързани с експлоатационните характеристики и безопасността.

ПРОЕКТ

1 Обект и област на приложение

Стандартът се отнася за всекидневни обувки, обувки за спорт с общо предназначение, обувки за свободно време, модни обувки, домашни обувки и обувки за студено време. Стандартът не се отнася за обувки изцяло от гума или изцяло от пластмаса, обувки със специално предназначение, специализирани спортни обувки и обувки с различни видове защита, терапевтични (профилактични) обувки, ортопедични обувки.

ЗАБЕЛЕЖКА: Бебешките и детски обувки са обект на БДС 4530:2018.

2 Нормативни позовавания

Следните документи, изцяло или частично, са позовани нормативно в този документ и са задължителни за неговото прилагане. За датираните позовавания се прилага само цитираното издание. За недатираните позовавания се прилага последното издание на позовавания документ (включително измененията).

БДС 4530:2018	<i>Бебешки и детски обувки. Изисквания</i>
БДС 10450:1972	<i>Обувки. Правила за вземане на проби за лабораторни изпитвания</i>
БДС 11090:1973	<i>Кожа и обувки. Термини и определения на дефектите при обработка</i>
БДС 13784:1976	<i>Кожи синтетични. Определяне натоварването при скъсване. Якост на опън и удължение при скъсване</i>
БДС 14800:1991	<i>Калъпи за обувки. Форма и размери</i>
БДС 16922:1989	<i>Обувки. Термини и определения на дефектите</i>
БДС EN 1811	<i>Сравнителен метод за изпитване отделянето на никел, съдържащ се в изделия, поставени в продупчени части от човешкото тяло, и продукти, предназначени за директен и продължителен контакт с кожата</i>
БДС EN 12472	<i>Метод за симулиране на изтриване и корозия за откриване отделянето на никел от продукти с покритие</i>
БДС EN 12770	<i>Обувки. Методи за изпитване на ходила. Съпротивление на изтриване</i>
БДС EN 12785	<i>Обувки. Методи за изпитване на готова обувка. Закрепване на тока</i>
БДС EN 12800	<i>Обувки. Методи за изпитване на табани. Изменение на размерите</i>
БДС EN 13400 ¹⁾	<i>Обувки. Местоположение за вземане на проби, подготовка и продължителност на кондициониране на проби и пробни тела</i>
БДС EN 13520	<i>Обувки. Методи за изпитване на саи, подплати и стелки. Устойчивост на изтриване</i>
БДС EN 13571	<i>Обувки. Методи за изпитване на саи, подплати и стелки. Здравина на раздиране</i>
БДС EN 14602	<i>Обувки. Методи за изпитване за оценяване на екологични критерии</i>
БДС EN 16732	<i>Ципове. Изисквания</i>
БДС EN ISO 4044	<i>Обработени кожи. Химични изпитвания. Подготовка на проби за химични изпитвания (ISO 4044)</i>
БДС EN ISO 3376	<i>Обработени кожи. Физични и механични изпитвания. Определяне якост на опън и относително удължение при скъсване (ISO 3376)</i>
БДС EN ISO 13287	<i>Лични предпазни средства. Обувки. Метод за изпитване на устойчивост на плъзгане (ISO 13287)</i>
БДС EN ISO 14184-1	<i>Текстил. Определяне на формалдеhid. Част 1: Свободен и хидролизиран формалдеhid (метод на екстракция с вода) (ISO 14184-1)</i>

¹⁾ НАЦИОНАЛНА ЗАБЕЛЕЖКА: Към момента на разработване на настоящия стандарт налице е прБДС EN ISO 17709 (ISO 17709:2004), който ще замени БДС EN 13400.

БДС EN ISO 14362-1	<i>Текстил. Методи за определяне на някои ароматни амини от азобагрила. Част 1: Откриване на някои използвани азобагрила със и без екстракция на влакната (ISO 14362-1)</i>
БДС EN ISO 14362-3	<i>Текстил. Методи за определяне на някои ароматни амини от азобагрила. Част 3: Откриване на някои използвани азобагрила, които могат да отделят 4-аминоазобензен (ISO 14362-3)</i>
БДС EN ISO 14389	<i>Текстил. Определяне съдържанието на фталат. Метод с тетраhydroфуран (ISO 14389)</i>
БДС EN ISO 17070	<i>Обработени кожи. Химични изпитвания. Определяне на съдържанието на тетраchlorофенол-, триchlorофенол-, диchlorофенол-, моноchlorофенол-изомери и пентаchlorофенол (ISO 17070)</i>
БДС EN ISO 17075-1	<i>Обработени кожи. Химично определяне съдържанието на хром(VI) в обработени кожи. Част 1: Колориметричен метод (ISO 17075-1)</i>
БДС EN ISO 17075-2	<i>Обработени кожи. Химично определяне съдържанието на хром(VI) в обработени кожи. Част 2: Хроматографски метод (ISO 17075-2)</i>
БДС EN ISO 17226-1	<i>Обработени кожи. Химично определяне на съдържанието на формалдехид. Част 1: Метод чрез използване на високоефективна течна хроматография (ISO 17226-1)</i>
БДС EN ISO 17226-2	<i>Обработени кожи. Химично определяне на съдържанието на формалдехид. Част 2: Метод чрез използване на колориметричен анализ (ISO 17226-2)</i>
БДС EN ISO 17234-1	<i>Обработени кожи. Химични изпитвания за откриване на определени видове азобагрила в обaгрени кожи. Част 1: Откриване на определени ароматни амини, получени от азобагрила (ISO 17234-1)</i>
БДС EN ISO 17234-2	<i>Обработени кожи. Химични изпитвания за откриване на определени видове азобагрила в обaгрени кожи. Част 2: Определяне на 4-аминоазобензен (ISO 17234-2)</i>
БДС EN ISO 17236	<i>Обработени кожи. Физични и механични изпитвания. Определяне на остатъчната деформация при опън (ISO 17236)</i>
БДС EN ISO 17694	<i>Обувки. Методи за изпитване на горни части (саи) и подплати. Устойчивост на огъване (ISO 17694)</i>
БДС EN ISO 17697	<i>Обувки. Методи за изпитване на горни части (саи), подплати и стелки. Здравина на шева (ISO 17697)</i>
БДС EN ISO 17700	<i>Обувки. Методи за изпитване на саи, подплати и стелки. Устойчивост на цвета на триене (ISO 17700)</i>
БДС EN ISO 17707	<i>Обувки. Метод за изпитване на ходила. Устойчивост на огъване (ISO 17707)</i>
БДС EN ISO 17708	<i>Обувки. Методи за изпитване на готова обувка. Здравина на залепване на саята към ходилото (ISO 17708)</i>
БДС EN ISO 19952	<i>Обувки. Речник (ISO 19952)</i>
БДС EN ISO 20347	<i>Лични предпазни средства. Работни обувки (ISO 20347)</i>
БДС EN ISO 22649	<i>Обувки. Методи за изпитване на табани и стелки. Водопогълщане и водоотдаване (ISO 22649)</i>
СД CEN/TR 16741	<i>Текстил и текстилни продукти. Ръководство по здравни и екологични въпроси във връзка с химичния състав на текстилните продукти за дрехи, обзавеждане на дома и тапицерия</i>
СД CEN ISO/TR 16178	<i>Обувки. Потенциална възможност за наличие на критични субстанции в обувките и техните съставни части (ISO/TR 16178)</i>
СД CEN ISO/TS 16181	<i>Обувки. Критични субстанции с потенциална възможност за наличие в обувките и техните съставни части. Определяне на фталати в материали за обувки (ISO/TS 16181)</i>

СД CEN ISO/TS 16186	<i>Обувки. Потенциално съдържащи се критични субстанции в обувките и техните съставни части. Метод за изпитване за количествено определяне на диметилфумарат (DMFU) в материалите за обувката (ISO/TS 16186)</i>
СД CEN ISO/TR 20572	<i>Обувки. Изисквания към съставни части на обувки. Аксесоари (ISO/TR 20572)</i>
СД CEN ISO/TR 20573	<i>Обувки. Технически изисквания към съставни части на обувки. Токове и капаци на токове (ISO/TR 20573)</i>
СД CEN ISO/TR 20879	<i>Обувки. Изисквания за съставни части на обувки. Горни части (саи) (ISO/TR 20879)</i>
СД CEN ISO/TR 20880	<i>Обувки. Изисквания за съставни части на обувки. Ходила (ISO/TR 20880)</i>
СД CEN ISO/TR 20882	<i>Обувки. Изисквания за съставни части на обувки. Подплати и стелки (ISO/TR 20882)</i>
СД CEN ISO/TR 20883	<i>Обувки. Изисквания за съставни части на обувки. Кленки (ISO/TR 20883)</i>
СД CEN ISO/TR 22648	<i>Обувки. Изисквания за съставни части на обувки. Фортове и бомбета (ISO/TR 22648)</i>
СД ISO/TS 19407	<i>Обувки. Оразмеряване. Превръщане на системите за оразмеряване</i>
СД ISO/TS 19408	<i>Обувки. Оразмеряване. Речник и терминология</i>

3 Термини и определения

За целите на този документ се прилагат термините и определенията, дадени в БДС EN ISO 19952, СД ISO/TS 19408, БДС 11090:1973 и БДС 16922:1989.

4 Класификация

4.1 Според метода на закрепване на ходилата обувките са:

- със залепени ходила;
- с шити ходила;
- с лепено – шити ходила;
- с директно лети ходила.

4.2 По размери и групи обувките се класифицират съгласно таблица 1. Пълнотата на обувките е съгласно БДС 14800:1979, таблица 1.

Таблица 1 – Класификация на обувките по размери и групи

Групи	№ на групата	№ на обувките по групи в Мондопойнт система	Пълноти брой
Деца от 1 до 3 г.	1	от 120 до 160	1
Деца от 4 до 6 г.	2	от 145 до 205	1
Деца от 7 до 10 г.	3	от 175 до 260	1
Деца от 11 до 13 г.	4	от 210 до 280	2
Девойки от 14 до 17 г.	5	от 210 до 260	2
Юноши от 14 до 17 г.	6	от 220 до 290	2
Жени	7	от 225 до 275	2
Мъже	8	от 255 до 305	2

4.3 Според условията на експлоатация обувките са зимни, пролетно - есенни и летни

4.4 Според предназначението си биват:

4.4.1 Всекидневни обувки

Обувки, проектирани и произведени като подходящи за ежедневно носене в офиса, пазаруване или сходни експлоатационни условия. Характеризират се със свобода на конструкцията и дизайна, осигуряват удобство за целодневна експлоатация в зависимост от сезонното им предназначение.

4.4.2 Модни обувки

Обувки проектирани и произведени за използване при леки експлоатационни условия, при които се дава приоритет на стила. Този вид обувки са съобразени с модните тенденции и са предназначени за експлоатация, предимно в затворени помещения или на открито при благоприятни климатични условия, или при официални случаи. Характеризират се с елегантност на конструкцията, висока естетичност и модност, с участие на ценни материали (кожи от влечуги, дивеч, естествени кожи със специална обработка, оригинална и ефектна фурнитура (обков), полускъпоценни камъни и други) и с подчертан финес на изработка.

4.4.3 Обувки за свободно време: обувки, проектирани и произведени като подходящи за дейности в извънработно свободно време. Характеризират се със свобода на конструкцията и удобство.

4.4.4 Спортни обувки с общо предназначение: обувки, проектирани и произведени като подходящи за експлоатация при разнообразни спортни дейности, например спортно ходене, любителски спортове с тенис ракети или игри на корт, като федербал или леки нецеленасочени тренировки.

4.4.5 Домашни обувки: обувки проектирани и произведени, за да имат подходяща дълготрайност и удобство при носене в домашни условия, около къщата, но неподходящи за носене като ежедневни обувки и от които не се очаква да предлагат защита при студено време и сурови експлоатационни условия на заобикалящата среда.

4.4.6 Обувки за студено време: обувки проектирани и произведени, за да се получи специфична защита на ползвателя при употреба при температури под нулата и в сняг или лед, или замръзнали повърхнини под стъпалото.

4.5 Според конструкцията на саята обувките са:

4.5.1 Ботуши: обувки, на които част от саята е разположена върху крака и достига под областта на коляното.

ЗАБЕЛЕЖКА: При някои модни ботуши височината на конча може да бъде над коляното.

4.5.2 Полуботуши: височината на конча е до областта на прасеца.

4.5.3 Цели обувки (боти): обувки на които саята покрива глезена или малко над него.

4.5.4 Половинки обувки: саята покрива горната, предната и странични повърхности на стъпалото, но не достига глезена.

4.5.5 Мокасини: обувки, при които саята покрива горната, предната и странична повърхнина на стъпалото, както при половинките обувки, но се разпростира и откъм ходилната повърхност.

4.5.6 Обувки „деколте“ (балерини): обувка, която покрива само върховата и странична част на стъпалото.

4.5.7 Сандалети и сандали

- сандалети: обувки, на които саята се състои от каишки, частично съединени или несъединени по между си, покриващи част от тилната повърхност на стъпалото.
- сандал: затворена обувка, която се закрепва към стъпалото с помощта на каишка, минаваща през горната част на камарата. Саята при този вид обувки не се подгъва под калъпа, а се пришива директно към ходилото.

4.5.8 Чехли: обувки, които покриват само предната повърхнина на стъпалото.

4.6 Според височината на тока обувките са:

- с висок ток – над 40 mm;
- със среден ток – от 20 mm до 40 mm;
- с нисък ток – до 20 mm;

5 Изисквания

5.1 Безвредност

Обувките не трябва да имат неблагоприятно въздействие върху здравето и хигиената на ползвателя. Те трябва да са изработени от материали като кожа, текстил, или текстил с покритие от пластмаса или каучук, за които е доказано, че са с подходящ химичен състав. При предвидими условия на обичайна употреба, материалите не трябва да отделят или да се разрушават, като освобождават продукти, за които е известно, че са токсични, канцерогенни, мутагенни, алергени, токсични за репродуктивността или вредни по друг начин.

Вземането на проби за химични изпитвания се извършва в съответствие с БДС EN 14602 и БДС EN ISO 4044.

Информацията, с която се заявява, че продуктът е безвреден при поискване трябва да бъде проверена. Безвредността на обувките се доказва при поискване най-малко с изпитване на следните характеристики от таблица 2:

Таблица 2 – Изисквания за безвредност на обувките

Характеристика	Метод на изпитване	Изисквания
Съдържание на азобагрила (материали от естествени влакна, синтетични влакна, естествени и синтетични кожи)	кожи БДС EN ISO 17234-1 и БДС EN ISO 17234-2 текстил БДС EN ISO 14362-1 и БДС EN ISO 14362-3	≤ 30 mg/kg Не трябва да се използват забранени багрила, които са канцерогенни мутагенни или токсични за репродуктивността, съгласно CEN/TR 16741. Не трябва да се използват дисперсни багрила с възможност за предизвикване на реакции на свръхчувствителност съгласно CEN/TR 16741.
Съдържание на хром (VI) (материали от естествена кожа)	БДС EN ISO 17075-1 и БДС EN ISO 17075-2	< 3 mg/kg
Съдържание на формалдехид	кожи БДС EN ISO 17226-1 и БДС EN ISO 17226-2 текстил и текстил с покритие БДС EN ISO 14184-1	подплати и стелки и съставни части в директен контакт с кожата ≤ 75,0 mg/kg други съставни части ≤ 150 mg/kg
Биоциди – съдържание на хлорирани феноли (PCP, TeCP, TriCP), (материали от естествени и синтетични влакна, естествени кожи) – диметилфумарат (за естествени и синтетични материали)	БДС EN ISO 17070 СД CEN ISO/TS 16186	≤ 5 mg/kg ≤ 0,1 mg/kg
Фталати (DEHP, DNOP, BBP, DBP, DINP, DIDP) (кожи, обувки от текстил с покритие, естествени влакна, полимери)	БДС EN ISO 14389 СД CEN ISO/TS 16181	< 0,1 % (m/m)
ЗАБЕЛЕЖКА: Информация за критичните субстанции в обувките и техните съставни части може да се намери в таблица 1 на СД CEN ISO/TR 16178. Допустимите стойности на тези субстанции могат да се намерят в СД CEN/TR 16741 или Решение 2016/1349 на ЕС за установяване на екологичните критерии за присъждане на екомаркировката на ЕС за обувни изделия [1].		

5.2 Общи изисквания

Всекидневните мъжки и дамски обувки се изработват от естествени или синтетични материали, както и в комбинации от тези материали, характеризиращи се с високи експлоатационни характеристики. Конструкцията на обувките и вложените в тях материали трябва да осигуряват удобство при носене и добри хигиенни характеристики.

Модните обувки се изработват от фини или ефектни естествени или изкуствени материали, както и комбинация от тях.

Лицевата част на всички обувки трябва да бъде оформена и изгладена, без механични повреди.

При изработване на юза и предната част на втерните не се допуска употребата на лицеви кожи с наранявания, драскотини, крец и увреждания, които се отразяват на здравината и външния вид на обувките. Естествени дефекти, невлияещи на здравината на кожата, подчертаващи естествения характер на същата, не се считат за дефект на обувките. Допуска се равномерно разгладен шагрен или фактура в чифт. Разнотоние в кожите с некоригирано лице и разнопорие в лицевите и подплатни кожи се допускат съгласно одобрената от купувача мостра. Допуска се крец в обувки, изработени от специални кожи с такъв ефект, и за останалите кожи без юза и предната част на втерните.

За подплата не се допускат кожи с дефекти, които увреждат функционалните свойства или са във видимата част и влошават вида на обувките. Не се допуска употребата на текстил с неравномерна структура, възли и преплитания. Подплатата трябва да бъде изтеглена без набиране.

Не се допуска завършената обувка да бъде замърсена отвън и отвътре.

5.3 Изисквания към съставните части на обувките

5.3.1 Горни части (саи)

Лицевите материали за горните части (саите на обувките) са естествени лицеви кожи, текстилни материали или текстил с покритие от пластмаси или каучук, предназначени за обувната промишленост.

Горните части (саите) трябва да отговарят най-малко на съществените изисквания от СД CEN ISO/TR 20879. Допълнителните изисквания са по споразумение между доставчика на съставни части и производителя на обувки.

5.3.2 Подплати и стелки

Подплатите и стелките на обувките се изработват от естествени кожи за подплата, текстилни материали или текстил с покритие от пластмаси или каучук, предназначени за обувната промишленост. Те трябва да отговарят най-малко на съществените изисквания от СД CEN ISO/TR 20882. Допълнителните изисквания са по споразумение между доставчика на съставни части и производителя на обувки.

5.3.3 Бомбета и фортове

Бомбетата се изработват от термопластични материали, естествена кожа или текстил. Фортовете се изработват от лефа, текстил, термопластични материали или гьон.

Бомбетата и фортовете от термопластични материали трябва да отговарят най-малко на изискванията от СД CEN ISO/TR 22648 и на следните характеристики от таблица 3:

Таблица 3 – Механични характеристики на термопластичните материали за бомбета и фортове

Характеристика	Метод на изпитване	Изисквания
Якост при опън	БДС 13784:1976	надлъжно $\geq 5,0 \text{ N/mm}^2$ напречно $\geq 5,0 \text{ N/mm}^2$
Удължение при скъсване	БДС 13784:1976	надлъжно $\geq 10,0 \%$ напречно $\geq 10,0 \%$

Материалите за фортове от кожоподобен материал (лефа) трябва да отговарят на следните характеристики от таблица 4:

Таблица 4 – Изисквания към характеристиките на кожоподобни материали за фортове

Характеристика	Метод на изпитване	Изисквания
Якост при опън	БДС EN ISO 3376 или еквивалентен	сухи $\geq 7,0 \text{ N/mm}^2$ мокри $\geq 5,0 \text{ N/mm}^2$
Удължение при скъсване	БДС EN ISO 3376 или еквивалентен	$\leq 35 \%$
Остатъчно удължение	БДС EN ISO 17236 или еквивалентен	$\leq 20 \%$
Свиваемост	БДС EN 12800 или еквивалентен	$\leq 0,5 \%$
Водопоглъщане за 30 min	БДС EN ISO 22649, Метод А	$\geq 10 \%$

5.3.4 Табани

Табаните се изработват от гъон, лефа, тексон, текстил и могат да се комбинират и подсилват с полутабан от пластмаса, картон, стъклопласти и други.

В зависимост от материала и метода на закрепване табаните трябва да имат дебелини съгласно таблица 5.

Табаните трябва да отговарят най-малко на съществените изисквания на СД CEN ISO/TR 20572. Допълнителните изисквания са по споразумение между доставчика на съставни части и производителя на обувки.

5.3.5 Кленки

Кленката се изработва от пластмаса, картон - прешпан, дърво - самостоятелно или в комбинация, и в зависимост от функционалното предназначение на обувката може да се постави стоманена пружинена пластина, стъклопласт или друг укрепващ елемент. При модни обувки с височина на тока над 5 cm се поставя кленка от закалена стомана.

Кленките трябва да отговарят на изискванията на СД CEN ISO/TR 20883.

5.3.6 Токове и капаци

Токовете и капациите на токовете се изработват от естествен или изкуствен гъон, плътна или пореста гума, полиуретан, пластмаса или други материали.

Токовете и капациите трябва да отговарят най-малко на съществените изисквания на СД CEN ISO/TR 20573. Допълнителните изисквания са по споразумение между доставчика на съставни части и производителя на обувки.

5.3.7 Ходила

Ходилата са от естествен гъон, формувани ходила и листови ходилни материали. Ходилата трябва да отговарят най-малко на съществените изисквания на СД CEN ISO/TR 20880. Допълнителните изисквания са по споразумение между доставчика на съставни части и производителя на обувки.

За декоративни рами се използва гъон, естествена лицева кожа, профилна рама (изработена от гума или пластмаса) и други.

В зависимост от материала и метода на закрепване ходилата трябва да имат дебелини съгласно таблица 5.

Таблица 5 – Дебелина на табаните и ходилата в зависимост от материала и метода на закрепване

Наименование на детайлите	Материали	Метод за закрепване	Дебелина, mm, не по-малко от		Забележка		
			девойки и жени	юноши и мъже			
Ходило	Гъон-крупон	Трандафорен, допелен, лепен, лепено шит	3,5	4,0			
			3,5	4,0			
			3,5	4,0			
	Изкуствен гъоноподобен материал	Лепен	3,0	3,0			
			Микропореста гума	Лепен, Лепено - шит		5,0	5,0
	Креп - гума, транспарентна и десенирана гума на листа	Лепено - шит, лепен	5,0	5,0			
4,0			4,0				
Формувани ходила от гума и пластмаса	Лепен и лепено - шит	4,0	4,0				
		Пластмаса	Леене под налягане	4,0	4,0		
Табан	Гъон - краища и шпалт - гъон	Лепен трандафорен, допелен и лепено - шит, леене под налягане	2,0	2,0			
			3,0	3,0			
			2,0	2,0			
	Синтетични материали	Лепен и леене под налягане Лепено - шит, допелен	1,5	1,5		За леене трябва да издържа 160°C	
1,5			2,0				

5.3.8 Ципове

Функционалните ципове трябва да бъдат закрепени здраво към саята. Здравина на шева на ципа към саята при изпитване съгласно БДС EN ISO 17697, метод В не трябва да бъде по-малко от 10,0 N/mm. Характеристиките на циповете трябва да бъдат съгласно изискванията и методите за изпитване посочени в БДС EN 16732 или еквивалентен стандарт.

5.3.9 Метални аксесоари, връзки, капси и самозалепващи ленти

Металните аксесоари, изпитани за устойчивост на корозия, съгласно БДС EN ISO 22775 не трябва да показват следи от корозия. Всички метални аксесоари, връзки капси и самозалепващи ленти трябва да отговарят на СД CEN ISO/TR 20572. Катарамите на сандалите (сандалетите) не трябва да съдържат никел над допустимите норми - 0,5 µg/cm²/седмица при изпитване съгласно БДС EN 1811 и БДС EN 12472.

5.4 Изисквания към готовата обувка

За осигуряване на минимални изисквания за изпълнение широчината на монтажната ивица на саята (под калъпа) трябва да бъде както следва:

- обувки за мъже и юноши – 10 mm-12 mm;
- дамски обувки и обувки за девойки – 8 mm-10 mm.

При сандалети (сандали) здравината на закрепване на каишката при изпитване съгласно BS 5131-5.11 [3] трябва да бъде както следва:

Дамски сандалети (сандали):

- в областта на тока: не по-малко от 150 N; в областта на юза/свода: не по-малко от 80 N.

Мъжки сандалети (сандали):

- в областта на тока: не по-малко от 240 N; в областта на юза/свода: не по-малко от 115 N.

При обувки с височина на тока над 5 cm и токове, закрепени чрез гвоздеи, здравина на закрепване на тока съгласно БДС EN 12785 не трябва да бъде по-малка от 600 N.

Обувки, за които производителят е обявил в придружаваща информация, че са произведени от водоустойчиви материали или са водоустойчиви се оценяват съгласно БДС EN ISO 20347.

Вземането на проби за изпитване за определяне на физичните характеристики трябва да е в съответствие с БДС EN 13400.

Готовите обувки, в зависимост от предназначението си трябва да изпълняват изискванията от таблица 6.

Таблица 6 – Експлоатационни характеристики на готови обувки с различно предназначение

Характеристика	Метод за изпитване	Обувки за спорт с общо предназначение	Обувки за свободно време	Мъжки всекидневни обувки	Обувки за студено време	Дамски всекидневни обувки	Модни обувки	Домашни обувки
Съпротивление на огъване на саята, килоцикли	БДС EN ISO 17694	Сухи -100 Мокри- 20	Сухи - 70 Мокри - 20	Сухи - 80 Мокри - 20	Сухи - 100 Мокри - 20 Минус 10°C	Сухи - 50 Мокри - 20	Сухи - 15	Сухи - 15
Съпротивление на раздиране на саята (лицев материал и подплата), N - кожа -други материали	БДС EN 13571	Средна сила ≥ 80 ≥ 40	Средна сила ≥ 60 ≥ 40	Средна сила ≥ 60 ≥ 40	Средна сила ≥ 60 ≥ 40	Средна сила ≥ 40 ≥ 40	Средна сила ≥ 30 ≥ 30	Средна сила ≥ 30 ≥ 30
Съпротивление на огъване на ходилото, мм	БДС EN ISO 17707	След 30000 цикли ≤ 4 и без нови пукнатини	След 30000 цикли ≤ 4 и без нови пукнатини	След 30000 цикли ≤ 4 и без нови пукнатини	След 30000 цикли ≤ 4 и без нови пукнатини	След 30000 цикли ≤ 4 и без нови пукнатини		
Съпротивление на изтриване на ходилото, mm ³	БДС EN 12770	Микропореста гума и EVA : ≤ 500 mm ³ Каучук и твърд термопластичен каучук: ≤ 400 mm ³ Вулканизиран каучук и PVC: ≤ 300 mm ³ Полиуретан и мек термопластичен каучук: ≤ 350 mm ³	Микропореста гума и EVA : ≤ 700 mm ³ Каучук и твърд термопластичен каучук: ≤ 450 mm ³ Вулканизиран каучук и PVC: ≤ 350 mm ³ Полиуретан и мек термопластичен каучук: ≤ 400 mm ³	Микропореста гума и EVA : ≤ 700 mm ³ Каучук и твърд термопластичен каучук: ≤ 450 mm ³ Вулканизиран каучук и PVC: ≤ 350 mm ³ Полиуретан и мек термопластичен каучук: ≤ 400 mm ³	Микропореста гума и EVA : ≤ 650 mm ³ Каучук и твърд термопластичен каучук: ≤ 400 mm ³ Вулканизиран каучук и PVC: ≤ 300 mm ³ Полиуретан и мек термопластичен каучук: ≤ 350 mm ³	Микропореста гума и EVA : ≤ 700 mm ³ Каучук и твърд термопластичен каучук: ≤ 450 mm ³ Вулканизиран каучук и PVC: ≤ 350 mm ³ Полиуретан и мек термопластичен каучук: ≤ 400 mm ³		Микропореста гума и EVA : ≤ 1000 mm ³ PVC и др: ≤ 380 mm ³
Съпротивление на изтриване на подплатата и стелката,цикли	БДС EN 13520	Сухи > 25600 Мокри>12800	Сухи > 25600 Мокри>12800	Сухи > 25600 Мокри>6400	Сухи > 25600 Мокри>12800	Сухи > 25600 Мокри>6400	Сухи > 25600 Мокри>3200	Сухи > 8600 Мокри>1600

Таблица 6 – продължение

Характеристика	Метод за изпитване	Обувки за спорт с общо предназначение	Обувки за свободно време	Мъжки всекидневни обувки	Обувки за студено време	Дамски всекидневни обувки	Модни обувки	Домашни обувки
Устойчивост на цвета на триене (подплата и вътрешна страна на саята), степен от сивата скала	БДС EN ISO 17700	След 50 цикли Триене с разтвор на пот ≥ 3	След 50 цикли Триене с разтвор на пот ≥ 3	След 50 цикли Триене с разтвор на пот ≥ 3	След 50 цикли Триене с разтвор на пот ≥ 3	След 50 цикли Триене с разтвор на пот ≥ 3	След 50 цикли Триене с разтвор на пот ≥ 3	След 50 цикли Триене с разтвор на пот ≥ 3
Якост на свързване сая/ходило, N/mm	БДС EN ISO 17708	$\geq 4,0$ При разкъсване $\geq 3,0$	$\geq 3,0$ При разкъсване $\geq 2,2$	$\geq 4,0$ При разкъсване $\geq 3,0$	$\geq 4,0$ При разкъсване $\geq 3,0$	$\geq 3,5$ При разкъсване $\geq 2,2$	$\geq 3,0$	$\geq 2,5$
Здравина на шева, N/mm естествена кожа: - едноредов - двуредов и триредов текстил и текстил с покритие: - едноредов - двуредов	БДС EN ISO 17697, Метод В	$\geq 10,0$ $\geq 14,0$ $\geq 7,0$ $\geq 8,0$	$\geq 9,0$ $\geq 10,0$ $\geq 6,0$ $\geq 7,0$	$\geq 10,0$ $\geq 14,0$ $\geq 7,0$ $\geq 8,0$	$\geq 10,0$ $\geq 14,0$ $\geq 7,0$ $\geq 8,0$	$\geq 9,0$ $\geq 12,0$ $\geq 6,0$ $\geq 7,0$	$\geq 9,0$ $\geq 12,0$ $\geq 6,0$ $\geq 7,0$	$\geq 8,0$ $\geq 10,0$ $\geq 5,0$ $\geq 6,0$
Съпротивление на плъзгане	БДС EN ISO 13287	$\geq 0,30$ плъзгане по равна повърхност $\geq 0,28$ – плъзгане с тока напред Изпитване с керамични плочи, вода и детергент	$\geq 0,30$ плъзгане по равна повърхност $\geq 0,28$ – плъзгане с тока напред Изпитване с керамични плочи, вода и детергент	$\geq 0,30$ плъзгане по равна повърхност $\geq 0,28$ – плъзгане с тока напред Изпитване с керамични плочи, вода и детергент	$\geq 0,30$ плъзгане по равна повърхност $\geq 0,28$ – плъзгане с тока напред Изпитване с керамични плочи, вода и детергент	$\geq 0,30$ плъзгане по равна повърхност $\geq 0,28$ – плъзгане с тока напред Изпитване с керамични плочи, вода и пръст (прах)	$\geq 0,30$ плъзгане по равна повърхност $\geq 0,28$ – плъзгане с тока напред Изпитване с керамични плочи, вода и детергент	$\geq 0,30$ плъзгане по равна повърхност $\geq 0,28$ – плъзгане с тока напред Изпитване с керамични плочи, вода и детергент

6 Правила за приемане и начин за вземане на проби

6.1 Обувките се приемат на партиди. Под партида се разбира количеството обувки в чифтове, предназначено за еднократно предаване, изработени от еднородни материали, еднакъв метод на закрепване на ходилото, от един и същ вид и предназначение.

6.2 При приемане по договореност между производителя и търговеца се преглеждат не по-малко от 10 % от обувките в партидата. Ако при прегледа се установи, че повече от 5 % от прегледаните обувки не отговарят на договорените изисквания, партидата се отказва. Количеството обувки за изпитване се определя съгласно БДС 10450:1972.

7 Опаковка и маркировка

7.1 Всеки чифт обувки се завива в хартия или поставя в полиетиленов плик и се опакова в кутия. Във всяка кутия се поставя упътване за експлоатация и поддържане на обувките.

7.2 На всеки чифт обувки се поставят следните трайни означения:

- наименование на производителя (търговска марка);
- размер на обувката по Европейската или Мондопойнт система, съгласно СД ISO/TS 19407;
- пълнота на обувката (по избор);
- идентификационен знак на модела;
- месец и година на производството;
- означение на вида на материалите съгласно наредбата за означаване вида на материалите, използвани в основните части на обувките [2].

Търговската марка се поставя на един от следните детайли: ходило, стелка, полустелка или петичка.

7.3 Когато се прави позоваване на този стандарт на всяка кутия се поставят етикети със следните означения:

- наименование на производителя (търговска марка);
- размер на обувката по Европейската или Мондопойнт система, съгласно СД ISO/TS 19407;
- идентификационен знак на модела;
- цвят на материала;
- БДС 515:2018.

8 Съхранение и транспорт

8.1 Обувките се съхраняват в закрити складови помещения при температура, не по-ниска от 5 °C и не по-висока от температурата на заобикалящата среда (лятно време) - без излагане на директна слънчева светлина, и относителна влажност на въздуха (65 ± 5 %). Кутиите с обувки се нареждат върху дървени скари или стелажи, но не повече от 10 реда, отдалечени на не по-малко от 1 m от отоплителните тела.

8.2 Срокът за съхраняване е 6 месеца от датата на производството на обувките.

8.3 Транспортират се в закрити, чисти превозни средства.

9 Гаранционни условия

9.1 За обувките, маркирани съгласно БДС 515:2018, производителят гарантира съответствието на обувките с изискванията на стандарта за срока на годност, съгласно 8.2, при условията за съхраняване и транспорт, цитирани в 8.1 и 8.3.

9.2 Гаранционният срок на обувните изделия е най-малко 30 дни.

9.3 Рекламациите на обувните изделия се уреждат чрез безплатно отстраняване на дефекта, чрез замяна или чрез връщане на заплатената сума.

Обувните изделия се заменят с нови или заплатената сума се връща при наличие на един от следните неотстраними дефекти:

- напукване на лицевия материал;
- обелване на апретурата;
- прекосяване на ходилата по шева;
- разпаряне на рамата;
- падане на форта;
- пречупване на ходилата на обувките (при проявяване на този дефект гаранционният срок е 2 месеца);
- счупване на кленката или металната пластинка в камерната част на обувките;
- пускане на боя от подплатата;
- избиване на соли, съпроводено с нарушаване на структурата на кожата;
- повредени ципове.

Всички останали дефекти са отстраними.

Не се считат за дефекти: естественото износване на обувките и такива, предизвикани от неспазване на упътванията за съхраняване, поддържане и експлоатация по предназначение.

Когато рекламацията на купувача е предявена в срока за съхраняване и причината за дефекта е в производителя, разходите са за негова сметка, а след този срок - за сметка на съответната търговска организация.

Гаранционният срок за боти и ботуши не тече в периода 30 април до 1 октомври.

За репаратурата на отстранимите дефекти отговаря производителя. Срокът за уреждане на рекламацията е 20 дни. Ако в този срок не се отстрани дефектът, потребителят има право да си получи стойността на обувките съгласно касовата бележка. Времето за ремонта се изключва от гаранционния срок.

БИБЛИОГРАФИЯ

- [1] Решение (ЕС) 2016/1349 на Комисията от 5 август 2016 година за установяване на екологичните критерии за присъждане на екомаркировката на ЕС за обувни изделия
- [2] НАРЕДБА за означаване вида на материалите, използвани в основните части на обувките (Приета с ПМС № 112 от 15.05.2006 г., обн., ДВ, бр. 43 от 26.05.2006 г., в сила от 10.06.2006 г., изм. и доп., бр. 75 от 18.09.2007 г., изм., бр. 93 от 24.11.2009 г., в сила от 24.11.2009 г. Чл. 1. (1) С)
- [3] БДС EN ISO 19952 *Обувки. Речник (ISO 19952)*
- [4] СД CEN/TR 16741 *Текстил и текстилни продукти. Ръководство по здравни и екологични въпроси във връзка с химичния състав на текстилните продукти за дрехи, обзавеждане на дома и тапицерия*
- [5] BS 5131-5.11 *Methods of test for footwear and footwear materials – Part 5: Testing of complete footwear – Section 5.11 Determination of the strength of buckle fastening assemblies [Методи за изпитване на обувки и материали за обувки. Част 5: Изпитване на готова обувка. Раздел 5.11 Определяне здравината на закрепване на каишките и катарамите]*